

DERĪBA AR ĀBRAHĀMU

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

1Moz 15 – 19:29, Rm 4:3, 4, 9, 22; Gal 4:21–31; Rm 4:11; Rm 9:9; Am 4:11.

ATMIŅAS PANTS:

“Un Ābrāms atbildēja: ‘Dievs mans Kungs, ko Tu man gribi dot? Redzi, es palieku bez bērniem, un mana nama mantinieks būs šis damaskietis Ēliēzers.’” (1Moz 15:2)

1Moz 15. nodaļā mēs nonākam pie izšķiroša brīža, kad Dievs noslēdz Savu derību ar Ābrahāmu. Ābrahāma derība ir otrā derība pēc derības ar Noa.

Līdzīgi Noa derībai Ābrahāma derība ietver arī citas tautas, jo derība ar Ābrahāmu būtībā ir daļa no mūžīgās derības, kas tiek piedāvāta visai cilvēcei (1Moz 17:7, Ebr 13:20).

Šī Ābrāma dzīves epizode ir baiļu un smieklu pilna. Viņš ir nobijies (1Moz 15:1), tieši tāpat kā Sāra (1Moz 18:15) un Hagara (1Moz 21:17). Ābrāms smejas (1Moz 17:17); Sāra (1Moz 18:12) un Ismaēls arī (1Moz 21:9). Šīs nodaļas ir pilnas cilvēciska jūtīguma un siltuma. Ābrāms ir dedzīgs glābt ļaunos sodomiešus; viņš ir gādīgs attiecībās ar Sāru, Hagari un Latu; un viņš ir viesmīlīgs pret trim svešiniekiem (1Moz 18:6).

Šajā kontekstā Ābrāms, kura vārds ietver cēlumu un cieņu, piedzīvos vārda maiņu – viņš kļūs par “Ābrahāmu” jeb “daudzu tautu tēvu” (1Moz 17:5). Līdz ar to šeit mums ir vairāki universāla rakstura mājieni, ko Dievs plāno darīt, pateicoties Savai derībai ar Ābrahāmu.

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 14. maijā.

Ābrahāma ticība

Izlasi 1Moz 15:1–21 un Rm 4:3, 4, 9, 22. Kā Ābrāms atklāj, ko nozīmē dzīvot ticībā?
Kāda nozīme ir upurim, ko Dievs prasīja Ābrāmam pienest? _____

Dieva pirmā reakcija uz Ābrāma bažām par mantinieku (1Moz 15:1–3) ir tāda, ka viņam būs dēls no paša “miesām” (1Moz 15:4). Tādu pašu valodu izmanto pravietis Nātans, runājot par gaidāmā mesiāniskā ķēniņa sēklu (2Sam 7:12). Ābrāms tika nomierināts un “uzticējās Kungam” (1Moz 15:6), jo saprata, ka Dieva apsolījuma piepildīšanās ir atkarīga nevis no viņa taisnības, bet no Dieva (1Moz 15:6; salīdzini ar Rm 4:5, 6).

Šis uzskats ir neparasts, jo īpaši šajā kultūrā. Piemēram, seno ēģiptiešu reliģijā spriedums tika vērtēts, salīdzinot cilvēka taisnības darbus pret dievietes Maat taisnīgumu, kas simbolizē dievišķo taisnīgumu. Īsāk sakot, “pestīšanu” vajadzēja nopelnīt.

Tad Dievs izveidoja upurēšanas ceremoniju, kas Ābrāmam jāveic. Pamatā upuris norāda uz Kristus nāvi par mūsu grēkiem. Cilvēki tiek glābti žēlastībā, kas ir Dieva taisnības dāvana, ko simbolizē šie upuri. Bet šī konkrētā ceremonija nodod Ābrāmam īpašu vēsti. Vanagu uzbrukums upurējamajiem dzīvniekiem (1Moz 15:9–11) nozīmē, ka Ābrāma pēcnācēji piedzīvos verdzību “četrsimt gadus” (1Moz 15:13) jeb četras paaudzes (1Moz 15:16). Tad ceturtajā paaudzē Ābrāma pēcnācēji “atgriezīsies” (1Moz 15:16).

Pēdējā upurēšanas ceremonijas aina ir dramatiskā – “degoša lāpa parādījās starp tiem gabaliem” (1Moz 15:17). Šis neparastais brīnums apliecina Dieva apņemšanos izpildīt Savu derības apsolījumu dot Ābrāma pēcnācējiem zemi (1Moz 15:18).

Šis Apsolītās zemes robežas “no Ēģiptes upes līdz lielajai upei – Eifratas upei” (1Moz 15:18) atgādina mums par Ēdenes dārza robežām (salīdzini ar 1Moz 2:13, 14). Tāpēc šajā pravietojumā ir ietverts vairāk nekā tikai iziešana un sava zeme Israēlam. Šī pravietojuma tālākajos apvārsņos, domājot par Ābrahāma pēctečiem, kas ieņems Kānaāna zemi, pavīd doma par Dieva ļaužu glābšanu gala laikā, viņiem atgriežoties Ēdenes dārzā.

Kā mēs varam mācīties saglabāt skatu uz Kristu un Viņa taisnību kā savu vienīgo glābšanas cerību? Kas notiek, ja mēs sākam skaitīt savus labos darbus? _____

Ābrahāma šaubas

Izlasi 1Moz 16:1–16. Kāda nozīme ir Ābrāma lēmumam doties pie Hagaras, neņemot vērā Dieva doto apsolījumu? Kā abas sievietes aino divas ticības attieksmes (Gal 4:21–31)?

Kad Ābrāms šaubījās (1Moz 15:2), Dievs nepārprotami viņu nomierināja, ka viņam būs dēls. Tagad, pēc 10 gadiem, Ābrāmam dēla joprojām nav. Pat pēc Dieva pēdējā spēcīgā pravietojuma Ābrāms, šķiet, ir zaudējis ticību: viņš vairs netic, ka viņam ir iespējams no Sāras sagaidīt dēlu. Sāra, juzdamies bezcerīga, uzņemas iniciatīvu un aicina viņu ķerties pie vispārējas tā laika prakses senajos Tuvajos Austrumos: paņemt aizvietotāju. Šim pakalpojuma tiek nozīmēta Hagara, Sāras kalpone. Sistēma strādā. Ironiski, ka cilvēka stratēģija šķiet efektīvāka nekā ticība Dieva apsolījumiem.

Panti, kas apraksta Sāras attiecības ar Ābrāmu, atbalso stāstu par Ādamu un levu Ēdenes dārzā. Abiem tekstiem ir daudz kopīgu motīvu (Sāra – līdzīgi levai – ir aktīva; Ābrāms – līdzīgi Ādamam – pasīvs) un kopīgu darbības vārdu un frāžu (“ņemt vērā balsi”, “ņemt” un “dot”). Šī paralēle starp abiem stāstiem ietver Dieva nepatiku pret šādu rīcību.

Apustulis Pāvils atsaucas uz šo stāstu, izsakot savu domu par darbiem un žēlastību (Gal 4:23–26). Abos ziņojumos rezultāts ir vienāds: cilvēka centienu ātrais ieguvums ne pēc Dieva gribas rada sarežģījumus nākotnē. Ievērojiet, ka Dievs visā notikumā nav klātesošs. Sāra runā par Dievu, bet nekad nerunā ar Viņu; arī Dievs nerunā ar kādu no viņiem. Šī Dieva prombūtne ir satriecoša, īpaši pēc pastāvīgās Dieva klātbūtnes iepriekšējā nodaļā.

Tad Dievs parādās Hagarai, bet tikai pēc tam, kad viņa bija aizbēgusi no Ābrāma nama. Šī negaidītā parādīšanās pauž Dieva klātbūtni, neskatoties uz cilvēka pūlēm darboties bez Viņa. Atsauce uz “Kunga Eņģeli” (1Moz 16:7) ir nosaukums, kas bieži tiek identificēts ar Kungu, JHVH (sk. 1Moz 18:1, 13, 22). Šajā reizē Dievs ir tas, kas uzņemas iniciatīvu un paziņo Hagarai, ka viņai piedzims dēls, Ismaēls, kura vārds nozīmē “Dievs dzird” (1Moz 16:11). Ironiski, ka stāsts, kas noslēdzas ar dzirdēšanas ideju (“šama”), atbalso dzirdēšanu stāsta sākumā, kad Ābrāms “ņēma vērā” (“šama”) Sāras balsi (1Moz 16:2).

Kāpēc mums ir tik viegli pieļaut tādu pašu kļūdu, kādu šajā gadījumā pieļāva Ābrāms?

Ābrahāma derības zīme

Izlasi 1Moz 17:1–19 un Rm 4:11. Kāda ir apgraizīšanas rituāla garīgā un pravietiskā nozīme? _____

Ābrāma ticības trūkums, kā mēs redzējam iepriekšējā stāstā (1Moz 16), pārrāva Ābrāma garīgo ceļojumu ar Dievu. Šajā laikā Dievs klusēja. Pirmo reizi tagad Dievs atkal runā ar Ābrāmu. Dievs atjauno saikni ar Ābrāmu un aizved viņu atpakaļ uz to mirkli, kad Viņš ar to slēdza derību (1Moz 15:8).

Toties tagad Dievs dod viņam šo derības zīmi. Pētnieki jau sen diskutē par apgraizīšanas nozīmi, bet, tā kā apgraizīšanas rituāls ietver asins izliešanu (sk. 2Moz 4:25), to var saprast upurēšanas kontekstā, norādot, ka taisnība viņam tika piešķirta (salīdzini ar Rm 4:11).

Svarīgi arī, lai šī derība, ko apzīmogo apgraizīšana, tiktu aprakstīta tādos vārdos, kas norāda uz pirmo mesiānisko pravietojumu (salīdzini 1Moz 17:7 ar 1Moz 3:15). Paralēle starp abiem pantiem norāda, ka Dieva apsolījums Ābrāmam saistīts ne tikai ar tautas fizisku dzimšanu. Tas satur garīgu apsolījumu par visu zemes iedzīvotāju glābšanu. Un “mūžīgās derības” apsolījums (1Moz 17:7) attiecas uz Mesijas sēklas darbu, Kristus upuri, kas dod mūžīgo dzīvību visiem, kas to pieprasa ticībā un visā, kas saistīts ar ticību (salīdzini ar Rm 6:23 un Tit 1:2). Interesanti, ka šis mūžīgās nākotnes apsolījums ir ietverts Ābrāma un Sāras vārdu maiņā. Vārdi Ābrāms un Sāra attiecās tikai uz viņu līdzšinējo statusu: Ābrāms nozīmē “paaugstināts tēvs”, Sāra – “mana princese” (Ābrāma princese). Vārdu maiņa uz “Ābrahāms” un “Sāraja” norāda uz nākotni: Ābrahāms nozīmē “dauzdu tautu tēvs” un Sāraja – “princese” (visu ļaužu). Paralēli tam, bet ar zināmu ironiju, vārds Īzāks (“viņš smiesies”) ir atgādinājums par Ābrahāma smiekliem (1Moz 17:17 – pirmie smieklī, par ko rakstīts Bībelē); tie ir skepses vai varbūt apbrīnas smieklī. Jebkurā gadījumā, lai gan viņš ticēja tam, ko Kungs viņam bija skaidri apsolījis, Ābrahāms vēl joprojām centās dzīvot ticības un uzticības dzīvi.

Kā mēs varam mācīties turpināt ticēt pat tad, kad reizēm mēs cīnāmies ar savu ticību, tieši tāpat kā Ābrahāms? Kāpēc ir svarīgi, ka mēs nepadodamies, neskatoties uz šaubu brīžiem? _____

Apsolījuma dēls

Pēdējā apgraizīšanas aina ietver ikvienu: tika apgraizīts ne tikai Ismaēls, bet arī visi Ābrahāma nama vīrieši (1Moz 17:23–27). Vārds “kol” (“viss”, “katrs”) ir atkārtots četras reizes (1Moz 17:23, 27). Šajā iekļaujošajā kontekstā Dievs atnāk pie Ābrahāma, lai apstiprinātu dēla Īzāka apsolījumu.

Izlasi 1Moz 18:1–15 un Rm 9:9. Kādas viesmīlības mācības mēs mācāmies no Ābrahāma viesu uzņemšanas? Kā jūs paskaidrotu Dieva reakciju uz Ābrahāma viesmīlību? _____

Nav zināms, vai Ābrahāms zināja, kas ir šie svešinieki (Ebr 13:2), kaut arī viņš izturējās pret viņiem tā, it kā pats Dievs būtu viņu vidū. Viņš “dienas tveicē sēdēja savas telts durvīs” (1Moz 18:1), un, tā kā tuksnesī apmeklētāji ir retums, iespējams, ka viņš ilgojās viņus satikt. Ābrahāms skrēja vīriem pretī (1Moz 18:2), lai gan viņam bija 99 gadi. Viņš nosauca vienu no šīm personām “Adonai”, “mans Kungs” (1Moz 18:3). Šis tituls bieži tiek attiecināts uz Dievu (1Moz 20:4, 2Moz 15:17). Viņš steidzās sagatavot maltīti (1Moz 18:6, 7). Viņš stāvēja tiem blakus, būdams uzmanīgs pret viņu vajadzībām un gatavs pakalpot (1Moz 18:8).

Ābrahāma izturēšanās pret Debesu svešiniekiem ir kļuvusi par iedvesmojošu viesmīlības paraugu (Ebr 13:2). Patiesībā Ābrahāma cieņas pilnā attieksme pauž viesmīlības filosofiju. Parādīt cieņu un rūpes svešiniekiem nav tikai jauks pieklājības žests. Bībele uzsver, ka tas ir reliģisks pienākums, kā to ir norādījis pats Dievs (salīdzini ar Mt 25:35–40). Paradoksāli, ka Dievs vairāk identificēts kā izsalcis svešinieks nekā dāsnais viesu uzņēmējs.

No otras puses, dievišķā iejaukšanās cilvēku dzīvē norāda uz Viņa mīlestību un žēlastību pret cilvēci. Šāda Dieva atklāšanās atgādina Kristu, kas atstāja Debesu mājas un kļuva par cilvēku kalpu, lai aizsniegtu cilvēci (Fil 2:7, 8). Dieva parādīšanās šeit ir pierādījums Viņa apsolījuma noteiktībai (1Moz 18:10). Viņš redz Sāru, kas paslēpjas “aiz viņa” (1Moz 18:10) un zina viņas visintīmākās domas (1Moz 18:12). Viņš zina, ka viņa smējās, un vārds “smieties” ir Viņa pēdējais vārds. Viņas skepse kļūst par vietu, kur Viņš piepildīs Savu vārdu.

Pakavējies vairāk pie domas, ka “Dievs vairāk identificēts kā izsalcis svešinieks nekā dāsnais viesu uzņēmējs”. Kāpēc mums ir svarīgi atcerēties šo domu? _____

Lats Sodomā

Izlasi 1Moz 18:16–19:29. Kā Ābrahāma pravietiskā kalpošana ietekmē viņa atbildību pret Latu? _____

Ābrahāms tikko bija saņēmis atkārtotu Dieva apsolījumu par dēlu. Tomēr tā vietā, lai priecātos par labo vēsti, viņš iesaistās ar Dievu dedzīgā diskusijā par Lata likteni Sodomā. Ābrahāms ir ne tikai pravietis, kam Dievs atklāj Savu gribu; viņš ir arī pravietis, kas aizlūdz par samaitātajiem. Ebreju frāze “stāvēja vēl Tā Kunga vaiga priekšā” (1Moz 18:22) ir idioma attiecībā uz lūgšanu.

Patiesībā Ābrahāms izaicina Dievu un kaulējas ar Viņu par Sodomas glābšanu, kur dzīvo viņa brāļa dēls. Sākot no 50 un noslīdot līdz 10, Dievs apsola glābt Sodomas iedzīvotājus, ja kaut tikai 10 sodomieši būs taisni.

Tas, kas notika, kad divi eņģeļi nāca pie Lata, lai viņu brīdinātu (1Moz 19:1–10), protams, liecina, cik cilvēki bija kļuvuši slimi un ļauni. Tā patiešām bija samaitāta vieta, gluži kā daudzas apkārtējās tautas; tas bija viens no iemesliem, kāpēc viņi beigās tika izdzīti no zemes (sk. 1Moz 15:16).

“Tuvojās Sodomas pēdējā nakts. Atriebības mākoņi jau meta savu ēnu pār bojāejai nolemto pilsētu, bet cilvēki to neņēma vērā. Kamēr eņģeļi tuvojās ar nodomu visu iznīcināt, ļaudis turpināja sapņot par labklājību un izpriecām. Pēdējā diena tika aizvadīta kā visas pārējās, kuras bija nākušas un gājušas. Nesalīdzināmā skaistuma ainava rotājās rietošās saules staros. Vakara vēsums pilsētas iedzīvotājus bija izvilinājis ārā, un izpriecu meklētāji pastaigājās baros, gatavi nodoties liksmībai.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši” 157., 158. lpp.)

Beigās Dievs izglāba tikai Latu, viņa sievu un divas meitas (1Moz 19:15), gandrīz pusi no minimālajiem desmit. Znoti, kas neņēma nopietni Lata brīdinājumu, palika pilsētā (1Moz 19:14).

Skaistā zeme tika iznīcināta. Ebreju darbības vārds “hafakh” (“atmeta”) parādās šajos pantos vairākas reizes (1Moz 19:21, 25, 29) un raksturo Sodomas iznīcināšanu (2Moz 29:23, Am 4:11). Doma ir tāda, ka zeme tika “anulēta”. Kā plūdi “atsauca” sākotnējo radīšanu (1Moz 6:7), tieši tāpat Sodomas gals ir Ēdenes dārza “anulēšana” (1Moz 13:10). Sodomas bojāejā mums ir dots priekšvēstnesis arī gala laika iznīcināšanai (sk. Jūdas 1:7).

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļu “Likums un derības” (370.–373. lpp.).

Ābrahāma pacietībai un neatlaidīgajiem aizlūgumiem par Sodomas iedzīvotājiem (1Moz 18:22–33) vajadzētu iedrošināt mūs lūgt par ļaunajiem, pat ja viņi, šķiet, atrodas bezcerīgā grēka stāvoklī. Turklāt Dieva atsaucīgā reakcija uz Ābrahāma neatlaidību un Viņa gatavība piedot tikai “desmit” taisnu vīru dēļ, ir revolucionāra, kā norāda Gerhards Hāzels (Gerhard Hasel): “Ārkārtīgi revolucionārā veidā senā kolektīvā domāšana, kas sodīja nevainīgos vainīgās sabiedrības locekļus, tika pārveidota par kaut ko jaunu: taisno klātbūtne varēja glābt visus. [...] Taisnā atlikuma dēļ Jahve savā taisnībā bija gatavs piedot ļaunajai pilsētai. Šis nodoms ir plaši izvērstis pravietiskajos vārdos par Jahves Kalpu, kas strādā pie ‘daudzu’ glābšanas.” (Gerhard F. Hasel, “The Remnant: The History and Theology of the Remnant Idea From Genesis to Isaiah”, 3rd edition (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1980), 150., 151. lpp.)

“Mums visapkārt dvēseles iet pretī iznīcībai, tikpat bezcerīgai un drausmīgai kā tā, kas skāra Sodomu. Katru dienu vienam vai otram zemes iedzīvotājam izbeidzas pārbaudes laiks. Katru stundu daži pārkāpj žēlastības sniedzamības robežu. Bet vai ir dzirdamas brīdinošas un lūdzošas balsis, kas tiem liktu bēgt no briesmīgā soda? Kur ir rokas, kas tos tiecas izraut no nāves? Kur ir tie, kas pazemīgi un tomēr neatlaidīgi par viņiem lūdz Dievu? Ābrahāma gars bija Kristus gars. Dieva Dēls pats ir lielais Starpnieks, kas aizrunā grēcinieku labā. Viņš, kurš samaksājis par katras dvēseles atpirkšanu, zina tās vērtību.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši” 140. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Tikai varavīksne un apgraizīšana tiek saukta par “derības zīmi”. Kas kopīgs un kas atšķirīgs ir šīm divām derībām?

2. Lai gan Dieva aicināts un lai gan bieži izmantots Jaunajā Derībā kā paraugs tam, ko nozīmē dzīvot ticībā, Ābrahāms reizēm vilcinājās. Kādas mācības vajadzētu mums gūt no šī parauga un kādas nevajadzētu?

3. Daži cilvēki apstrīd domu, ka Dievs sodīs pazudušos, sakot, ka šāda rīcība būtu pretēja Dieva mīlestībai. Kā mēs, kas ticam, ka, jā, Dievs sodīs pazudušos, varam atbildēt uz argumentu, ka Viņš to nedarīs?